

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tractatus De Censuris Romano Pontifici Reservatis

Ugolinus, Bartholomaeus

Venetijs, 1609

De excommunicatione lata in offendentes Romipetas, seu peregrinos.
Cap. X.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61365)

illud temerè, & verb. Audent, que significant dolum argumen. Cle. r. iun. & Gloss. in verb. temere. de pœn.

Tertio in excommunicatione hanc non incidit, qui hæc agit in eos, qui in Curia non morantur, nam Bulla de morantibus solum in Curia loquitur, ergo secus de aliis, limitata enim causa limitatum producit effectum, argum. l. in agris. ff. de acquir. rerum domin.

Postremo in excommunicationem hanc non incidunt, qui in curiam domicilium transtulerunt, nam de morantibus tantum Bulla loquitur, ergo secus de alijs ob prædicta. Ex dictis apparet hanc posteriorem partem huius Capituli differre a priori, nam in hac, quo in excommunicatione quis incidat, requiritur, vt faciat vnũ ex prædictis auctoritative, idest quasi auctoritatem ad id habeat, & idcirco auctoritatem sibi usurpando, in priori autem non, ita inquit Caietan. quem refert, ac sequitur Tolet. eod. numer. 5. Atqui de hoc capite satis, ad aliud veniamus.

De excommunicatione lata in offendentes Romipetas, seu peregrinos.

Cap. X.

Item excommunicamus, & anathematizamus om-

nes interficientes, mutilantes, vulnerantes, detinentes, capientes, seu deprædantes Romipetas, seu peregrinos ad Urbem causa deuotionis, seu peregrinationis accedentes, & in ea morantes, vel ab ipsa recedentes. Et in his dantes auxilium, consilium, vel fauorem.

S P M M A.

- 1 Romipeta quis dicatur.
- 2 Peregrini quinam dicantur.
- 3 Urbis nomine quid comprehendatur.
- 4 Urbs unde dicta,
- 5 Deuotionis, seu peregrinationis causa quisnam ad Urbem accedere dicatur.
- 6 Deuotio quid sit, & unde nascatur.

IN hoc capite quoad primã partem, diuiditur enim in duas primarias partes, quarum secunda incipit ibi. Et in his, excommunicatur, qui vno ex sex modis hic positis offendunt romipetas, qui ad Urbem causa deuotionis, seu peregrinationis accedunt, & in ea morantur, uel ab ipsa recedunt. Quã re vt dilucidiorẽ habeamus, præmittenda

renda tria sunt. Primum Romipeta, seu peregrini quoniam sint. Alterum vrbis nomine quid comprehendatur. Tertium quoniam dicatur accedere ad Urbem, seu in ipsa morari causa deuotionis, seu peregrinationis.

- 2 Quoad primum igitur Romipeta ille dicitur, qui Romam petit, ductum enim nomen hoc est a Roma, & Peto, quod significat Eo, respectu habito igitur ad vim vocabuli Romipeta hoc significat. Quoad rem nostram vero ille Romipeta dicitur, qui causa deuotionis, seu peregrinationis ad Urbem vadit, ut dicitur in Bulla, quamuis sacrorum canonum consuetudine eandem significationem habeat, esse non addantur verba illa causa deuotionis, ut habetur in cap. si quis Romipetas. 24. qu. 3. Quare quicumque deuotionis causa ad Urbem accedit, siue Romanus ciuis sit, qui extra Urbem habitat, siue alius, qui alibi domicilium habeat, Romipeta hic dicitur, ut id sensit Caieta. in Summ. in verb. Excommunicatio. capitu. 13. Verum inter Romipetas, & peregrinos ad Urbem, inquit enim ibi, differentia est, in quantum communius Romipeta nomen est, nam comprehendit etiam Romanum ciuem ad Urbem causa deuotionis accedentem. Hæc ibi Caiet. ex quibus iam dictum colligitur, ac probatur. Ciues Romani ergo, qui in suis castris, & oppidis extra Urbem aliquando habi-

tant, si deuotionis causa ad Urbem accedant, Romipeta dicentur, & privilegium huius capituli habebunt.

- 2 Peregrini vero iuxta vi verbi proprie ij sunt, qui a sua patria peregre eunt, ducto nomine a Peregre, & eo, quod significat foras Vado. Verum, quod verba secundum communem loquendi usum accipienda sunt, ut habetur in cap. ex litteris. de spons. & in leg. Labeo. ff. de sup. legat. & in l. librorum. §. quod tamen Cassius. ff. de leg. 3. & ut tradidit Barto. communiter recept. in leg. omnes populi. num. 50. ff. de iust. & iur. peregrini communi usu dicuntur illi, qui extra suam patriam deuotionis causa huc, illuc veunt, ut pote aut Romam, aut ad Sanctissimam Mariam Lauretanam Sacram Aedem, aut ad Sanctum Iacobum de Galitia, aut ad Sepulchrum Christi Domini, & ad alia pia loca, & sic comprehendit non solum, qui Romam eunt, verum etiam, & qui alio proficiscuntur. Quoad rem nostram vero ij solum comprehenduntur, qui ad Urbem accedunt. Quare qui ad alia loca peregrinantur, privilegio hoc non fruuntur, ex quo enim Bulla de peregrinis ad Urbem accedentibus loquitur, ergo secus de aliis. argum. capitu. non ne. de presump. & l. cum prator. ff. de iudic. Hi ergo peregrini sunt. Quare & vagabundi, qui ob id ad Urbem accedunt, peregrinorum nomine comprehenduntur.

hendentur.

3 Quoad alterum, † Urbis nomine, quid comprehendatur, dico primum Urbis nomine proprie vocari domicilia plura coniuncta, nec non alia loca alicuius ciuitatis, quæ muris, seu mœnibus sepiuntur, ut sensit Marcus Cicer. pro Sestio, ibi, Domicilia coniuncta, quas vrbes dicimus, mœnibus sepiunt. Idem probatur in capitul. si ciuitas. de sentent. excomm. nam ibi declarans Romanus Pontif. interdicta ciuitate, quousque interdictum illud pertineat, inquit etiam ad suburbia, & ad continentia ædificia pertinere, licet alias murorum ambitu terminetur. Ecce accipit ibi nomine Ciuitatis Urbem, nō autem homines, & ait Ciuitatem murorum ambitu terminari, ergo vrbs est locus ille tam vacuus, quam non vacuus alicuius Ciuitatis, qui murorum ambitu continetur. Idem habetur in l. 2. de verbor. sign. vrbs appellacione, dicitur enim ibi, muris finitur, ex quibus verbis proposita conclusio apertissime habetur, & pertinent huc, quæ ibi ait Bar. nume. 7. Idem probatur in l. 1. vt Alphenus. ff. eodem † Secundo dico urbem ab vrbo parte aratri nominatam esse, nam eo instrumento, id est aratro designabantur Ciuitates, & designabantur, ut habetur in l. pupillus. §. vrbs. ff. de verbor. sign. vrbs ab vrbo appellata est, vrbare est aratro designare. Varns ait, vrbum appellari

ciuitas

curuaturam aratri, quod in vrbe condenda adhiberi solet. Hæc ibi Iurecons. ex quibus, apparet, vnde vrbs dicta sit. Tertio dico, & si nomen hoc vrbs cuiuslibet Ciuitati conuenit, tamen, vbi aliud non additur, per figuram illam, quam Grammatici Antonomastiam appellant, pro Roma accipi, ut habetur apud Virg. in Bucol. dum inquit, urbem, quam dicunt Romam, Melibee putauit. & ut habetur in leg. vt Alphenus. ff. de verb. signific. vt Alphenus ait, dicitur enim ibi, vrbs est Roma, quæ muro cingeretur. Hæc ibi, ex quibus proposita conclusio optime probatur, & vt id pluribus tradidit Quint. Mandos. in sua Glos. Faculta. Regentis in locum auditoris Camera suffecti in ver. vrbs, & aliorum. pag. mihi. 88. idque merito, etenim & vbi apud Græcos poetam dicimus, Homerum intelligimus, sicut apud Latinos Virgilium, & vbius ciulle simpliciter nominamus, pro iure civili Romanorum accipimus, ut dixit Imperator in S. sed ius quidem civile. in instit. de iur. nat. gent. & ciui. Quarto dico in casu nostro nomine Urbis Romanam Urbem accipi, cum ob rationem proximè allatam, quod re dubia, & vbi aliud non exprimitur, vrbs nomine vrbs Romana intelligitur, cum ob subiectam materiam, secundum quam verba interpretamur. argument. l. si vno. ff. locat. & leg. plenum. §. equitū, ff. de usu, & habet

Quæ vrbs

bit. nam agitur de euntibus causa devotionis ad Urbem, at Roma est Vrbs, in qua maxime pia loca insunt, quæ devotionis causa visuntur, tum quod id suadet mens Romani Pontif. & consuetudo iã inueterata. Quinto, quo ad rem nostram dico vrbis nomine non comprehendi solum Ciuitatem, quæ muro cingitur, vt supra probauimus, verum etiam & continentia ædificia, tum quod Vrbs pro Roma accipitur, vt ex dictis constat, Roma vero continentia etiam ædificia comprehenduntur, vt dicitur in cit. leg. vt Alphenus, & in leg. 2. ff. de verbor. signific. tum quod, vt inquit Iurecons. in cit. l. vt Alphenus, consuetudo quotidiana eum ire Romam interpretatur, qui extra Urbem habitat, tum quod beneficium hoc Principis est, & ob id quam latissime interpretandum. argument. l. 2. ff. de constitut. princ. & ob id etiam vt continentia ædificia, & alia pia loca, quæ propè Romam sunt, contingat, tum quod agitur de pia causa, quæ gratiosa est, & ob id amplificanda. argum. l. sunt personæ. ff. de relig. & sumpt. tum quod in Bulla dicitur, Accedentes ad Urbem, quod verbum non solum significat ad urbem ire, verum etiam & ad ipsam prope accedere, iuxta illud Terent. Accede ad ignem: tum quod verisimile est Romanum Pontif. si de hoc interrogatus esset, sic declaraturum fuisse, Accedentes ad

urbem devotionis causa non eos tantum dici, qui ad ipsam urbem eunt, verum etiam qui ad continentia ædificia, & loca alia pia vicina eunt, pietatis fauore, & vt ad pia illa loca visenda Christi fideles inuitarentur, ergo perinde est, atque si id expressisset, vt tradidit Gloss. communiter recept. in leg. tale pactum. §. si. ff. de pact. Quare quoad rem hanc ad urbem accedere non solum is dicitur, qui intra urbem vadit, verum etiam, & qui extra ipsam loca sacra visit, utpote ædem sacram Sancti Sebastiani, S. Crucis, & alia huiusmodi loca, atque de hoc secundo satis, ad tertium veniamus.

5. Quoad tertium, † scilicet quanam dicantur devotionis, seu peregrinationis causa ad urbem accedere. † Præmitto primum devotionem nil aliud esse, quam voluntatem promptè tradendi se iis, quæ pertinent ad Dei famulatum, ut dixit S. Thom. 2. 2. quæstio. 82. artic. 1. Item devotionem nasci ex triplici causa, ex Deo tanquam ex causa extrinseca, nam quem vult, religiosum ipse facit, item ex causa intrinseca duplici, scilicet & ex meditatione diuinæ bonitatis, & beneficiorum ipsius, quæ meditatio dilectionem excitat, quæ devotionis causa proxima est. Postremo ex meditatione suorum defectuum, quamobrem indiget, ut Deo nitatur, quæ meditatio etiam præsumptionem excludit.

cludit, ut habetur apud S. Thom. ead. quæst. art. 3. & apud Navarr. in Tractatu de orat. & hor. canon. cap. 20. num. 58. Et quoniam qui promptam voluntatem exequendi illa habet, quæ ad diuinum cultum pertinent, religiosus est, ob eam rem religionis actum ipsum esse docuit S. Thom. ead. quæstio. 82. artic. 2. Dicta est autem deuotio, a verbo Deuoueo deuoues, quod significat se totum, ac profusus alicui tradere, ac dicare, vt dixit S. Thom. ibi. art. 1. nam ex quo quis promptam voluntatem habet exequendi ea, quæ ad diuinum cultum pertinent, videtur quodammodo se totum Deo tradidisse, ac dicasse. His sic præmissis, quoad rem nostram igitur illi deuotionis causa ad urbem accedere dicuntur, qui religionis causa eo accedunt, vt scilicet Deum venerentur, ac colant, tum in seipso, tum in suis sanctis, quorum Ecclesias, & sacra loca, & sepulturas, & sacras reliquias, & eorundem venerandos cineres visunt, nam quod qui eo accedit, inter mittit alia domestica negocia, & curas, & totum ob id Deo se dedere videtur, quamobrem ei inseruendi prompti animi indicium est, ob eam rem deuotionis causa accedere ad urbem hic dicitur. Ad dicitur demum Peregrinationis, quo significetur non solum eos comprehendere, qui prope sunt, verum etiam & qui longe absentes veniunt, vel ponitur illud Peregrinationis

nationis pro deuotione, scilicet effectus pro causa, nam deuotio est causa, vt iter illud quis suscipiat, & pium hoc opus exerceat, id quod dictio illa seu, significat, quæ est interpretatiua antecedentis. Caietan. autem in Sum. verb. Excommunicatio. capitulum 3. ait inter causam deuotionis, & peregrinationis nihil interesse, nisi quantum ad exteriorem manifestationem, nam deuotio interior est, peregrinatio vero exteriora signa habere solita est. Hæc Caietan. His sic præmissis, iam regulas de more ponamus, & primo de interficientibus, deinceps de aliis.

S. V. M. M. A.

I Peregrinos ad Urbem deuotionis causa accedentes qui interficiunt, in excommunicationem incidunt, quæ excommunicatio, quousque pateat, declaratur.

S Explicatis iam dictis, qui in excommunicationem hanc incidunt, videamus. In excommunicationem hanc igitur incidunt primo, qui Romipetas, seu peregrinos interficiunt, qui accedunt, seu eunt ad urbem causa deuotionis, vt habetur in hoc capite in principio: idque iure merito, hi enim Deum offendunt, qui in suis sanctis gloriatur, vt ait Dauid, Gloriosus Deus in sanctis suis, & deuotionem ad sanctos

minuunt, ita dixit Rebu. in Prax. benef. in expositione Bullæ Cœnæ Domini. art. r. in verb. Rompetas.

Hæc autem excommunicatio afficit primo, quicumque sint, qui eos interficiunt, ob ditionem illam Omnes, quæ neminem excludit, argument. leg. Iulianus. ff. de lega. 3. Quare hos interficientes in excommunicationem hæc incident, siue laici, siue clerici sint, siue viri, siue mulieres, siue publicæ, siue privatae personæ. Item excommunicatio hæc afficit prædictos, quatenus ratione eos interficiant, nam Bulla nõ distinguit, ergo nec nos distinguere debemus. Argument. de pretio. ff. de publ. in rem act. vel igitur fame, vel veneno, vel laqueo, vel ferro, ratione et alia quis hos interficiat, multis enim modis vita adimi alicui potest, ut habetur in l. r. C. de emend. libert. in pœnam hæc incidet. Item locum habet ob quacunque causam illicitam id faciant, non habito respectu an peregrini sint necne.

Tertio afficit excommunicatio hos interficientes quocunque tempore hos interficiant, vel igitur statim atque domo egressus peregrinus hic est, & iter hoc suscepit, quis ipsum interficiat, in excommunicationem hæc incidet, nam peregrinum ad urbem accedentem interficit, & sic Bullæ verba huic conveniunt, & ob id dispositio. ar

gument. l. q. Stoties. ff. de damn. infect. Verum quid si post iter ceptum in memoriam aliquid fedeat, quod secum portare oblitus erat, & ob id domum ob eam rem suscipiendam redeat, an tunc in reditu ipsum interficiens in pœnam hæc incidet? Ego censeo & in hoc casu in pœnam ipsum incidere, nam & iter illud itineris primo suscepti gratia fit, & ut accessorium ad iter illud, ergo & idem privilegium habere debet, argument. capitu. accessorium. de reg. iur. lib. 6. & cap. si ciuitas. de sent. excommun. eod. lib. & capit. unico. de consec. ecol. vel alt. eod. libro. Idem censeo, si dum in itinere est, aliquo diuertat, quo fugi amicum visat.

Quarto excommunicatio hæc afficit hos interficientes, etiam si peregrini huiusmodi excommunicati, suspensi, interdictive sint, nam in Ecclesia esse possunt, ut probauimus in Tractatu nostro de Censuris, atque idcirco & ecclesias visere.

Quinto excommunicatio hæc afficit etiam, si peregrini huiusmodi hæretici sint, vel schismatici, modo pietatis causa illuc eant, argument. cap. cum secundum. S. fin. de hære. lib. 6. Excipio tamen ubi in hoc essent hæretici, quod censerent Romanum Pontif. potestatem hanc non habere, nam ex eo quod quis oppugnat, vile consequi non debet, ut dicitur in ca. ex eo, cum simil. cit. ibi a Glol. de reg.

reg. iur. libro sexto.

Sexto excommunicatio afficit hos interficientes, esto huiusmodi peregrini, Iudæi, & christiani non sint, sed tamen christiani fieri velint, & ob id pietatis causa ad urbem accedant, verba enim & ratio huius Bullæ illis conuenit, ergo & dispositio. argument. l. 4. §. toties. ff. de dam. infe.

Septimo excommunicatio hæc afficit, esto peregrinus in peccato mortifero sit, nam Bulla non requirit hoc, ergo nec nos requirere debemus. argumen. cit. l. de pretio. ff. de publ. in rem acti. etenim si postularetur, vt quis sine peccato esset, quo privilegium hoc haberet, raro, & fere nunquam peregrini privilegio hoc fruerentur, ex quo nemo scit pro certo, an odio, vel amore dignus sit. Quare si peregrini huiusmodi in itinere mortiferè peccet, privilegium hoc habebunt.

Octauo excommunicatio hæc afficit, esto ob alia negocia ad urbem accedant, sed in primis causa deuotionis, ac peregrinationis, nam in vna. quaque dispositione id inspicitur, quod in primis agitur. argumē. l. si quis nec causam. ff. si cert. pet. & cap. cum voluntate. de senten. excom. esto igitur illuc eant, vt ea, quæ mirabilia de illa vrbe narrantur, cernant, vel vt arma, remve aliam emant, gratiamve aliquam impetrent; nihil interest, quandoquidem privilegium hoc nihilominus habebunt.

Accedit postremo quòd Roman, Pont. excommunicat eos, qui hos peregrinos interficiunt, nec distinguit, an deinceps negocia alia agant, ergo nec nos distinguere debemus. argumen. l. de pretio. ff. de public. in rem action. præsertim quod nemo est, quin aliquid aliud agat illuc eundo. At quid si æquè & causa pietatis, & causa alicuius negotii illuc quis eat, an hunc interficiens in pœnam hanc incidet? Et in pœnam ipsum incidere censeo, tum quod & verba Bullæ, & ratio ei conueniunt, tum quod beneficium principis est, ergo latissimè interpretandum. arg. l. beneficium. ff. de constitu. princip. tum quod vbi duo concurrunt, semper magis dignum trahit ad se minus dignum. argumen. capit. vnic. de consecr. eccl. vel alt. secus autem si in primis causa negociâ di illuc quis eat, nam tunc non deuotionis causa, illuc iuisse censetur, quod requirit Bulla, alioquin quot quot ad urbem accederent, privilegium hoc haberent, quandoquidem nemo illuc accedit, quin & loca illa pia non visat, modo christianus sit.

Nono excommunicatio hæc afficit, esto ibi Romæ Curia Romana non sit, id est Romanus Pontif. nam excommunicatio hæc respicit Romam, & non Curiam, atque sic dixit Caietan. in verb. Excommunicatio. cap. 13. versic. Et not. quare vel sedes Apostolica vacet, nihil interest. In omnibus igitur

tur his casibus peregrinos prædi-
cos interficiens in excommunicationem hanc incidet, iam, qui
pœnam hanc euadant, explicemus, quod in sequenti præstabi-
mus.

S V M M A.

- I Peregrinos deuotionis causa ad Urbem
accedentes qui interficiunt, quando
in excommunicationem non inci-
dant.

II.

S Qui in excommunicationem
hanc incidant vidimus, iam
qui eam pœnam euadant, vi-
deamus. Primum igitur in excō-
municationem hanc non incidunt,
qui Romipetas offendunt ad id
auctoritatem Romani Pontif. ha-
bendo, potest enim ab hac pœna
eximere talia committentes, vt a-
libi supra diximus.

Secundo in excommunicationem hanc non incidunt, qui iure
id agunt, nō enim peccat, qui per-
mittente lege aliquid facit. argu-
men. I. Gracchus. C. de adulter. &
cap. qui peccat. 23. qu. 4. & I. iuste
possidet, ff. de aeq. poss. at, qui non
peccat, in pœnam hanc non inci-
dit. argum. cap. nullus, & capitul.
nemo Episcoporum. 11. quæst. 3.
Quare qui interficit exules, qui
eo ire non possunt, & quos si quis
interficiat, præmium habet, quod
nostris temporibus fit, hic in ex-

communicationem hanc non in-
cidet, tum quod ex quo peregrina-
nari nequeunt ad urbem, priuile-
gium hoc non habent, cum prohi-
bitum principali accessorium pro-
hibitum sit. argumen. capitul. si ci-
uitas. de sentent. excom. lib. 6. &
c. vnic. de consecr. eccl. vel alt. eo-
lib. & l. 1. & 2. ff. de vsu fruct. cum
vulga. tum quod ex quo præmi-
ijs constitutum est, qui eos interfi-
ciunt, damnum sentire non de-
bent, contra I. quod fauore. C. de
leg. In excommunicationem hanc
etiam non incidet, qui se ab ipsis
tuendo legitimè interficeret, cui-
que enim permissum est, & quocū-
que iure, vt se tueatur. argumen. I.
vt vim. ff. de iustit. & iur. & ca. dile-
cto. de sent. excom. lib. 6. Non de-
nique in excommunicationem hanc
incidit iudex, qui eosdem ob deli-
cta in suo territorio commissa ca-
piendos, interficiendosve curat.
Sicut nec is, qui peregrinum tale
eum esse ignorat. argumen. cap. si
quis vero. de sent. excom. & ut di-
xit Iacob. de Grass. in loco infr. cit.
nu. 100.

Tertio in excommunicationem
hanc non incidit, qui interficit eū
res ad urbem non deuotionis, pe-
regrinationisve gratia, sed ob a-
liam rationem, vt dixit Nauarr.
in Man. cap. 27. num. 65. uerfi. Se-
cunda, & Caiet. in Summ. in uerb.
Excommunicatio. capit. 13. nam
priuilegium hoc ijs tantum con-
cessum est, qui pietatis, religionis-
ve causa ad Urbem accedunt, ex-

go non aliis, inclusio enim vnus alterius exclusio est. argumen. ca. non ne. de presumpt. & l. cum praetor. ff. de iud. & limitata causa, limitatum producit effectum. arg. l. in agris. ff. de acquir. rer. domin. Quare mercatores, qui ob negotia sua gerenda illuc eunt, rustici, qui ad agros colendos, fabri, qui ad aedificia construenda, priuilegium hoc non habebunt, minus scurrae, meretrices, nec non qui, vt curijs inseruiant, illuc eunt, nam hi deuotionis causa non eunt, & sic causa finalis concessionis cessat, ergo & dispositio cessare debet. argument. cap. cum cessante. de appell. & l. adigere. §. quamuis. ff. de iur. patron. Nec repugnat, si dicatur & hos aliquando loca sacra visere, nam si hoc daremus, quot quot ad Urbem accederent, priuilegium hoc haberent, quod absurdum est, atque sic dixit Iacob. de Graff. in loco infra citat. nume. 100. Immo & qui deuotionis causa iter ad urbem suscipit, ac deinceps in itinere propositum mutat, deinceps priuilegium hoc non habebit, nam sicut si ab initio in viam huiusmodi se daret, quo in Vrbe negociaretur, priuilegium hoc non haberet, ita nec hic, qui in medio itinere propositum mutat, ualet enim argumentum de toto ad partem. argument. l. quae de tota. ff. de rei vind. Non etiam in penam hanc incidit interficiens euntes, ac visentes alia loca, quae non sunt urbis, vt pote

Aedem sacram Beatissimae Virginis Lauretanae, nam Bolla de his non loquitur, atque sic dixit Iacob. de Graff. lib. 4. decis. calc. cons. in expositione Bullae Genae Domini. nu. 99.

Postremo in excommunicationem hanc non incidit, qui eum interficit, qui Romae domicilium habet, dum ea loca sacra pietatis causa uisit, nam hic neque Romipetas, neque Peregrinus est, vt per se patet, & sic Bullae verba ei non conueniunt, ergo nec dispositio. argument. l. 4. §. toties. ff. de dam. infec. etenim priuilegium hoc ob id concessum est, quo exteri, non autem qui Romae sunt, ad sacra loca visenda alliciantur, sed de interficientibus satis, ad mutilantes ueniamus.

Verf. Mutilantes.

S. V. M. M. A.
 I Mutilantes Romipetas in excommunicationem incidunt.

IN hac parte alia causa referatur, quamobrem in excommunicationem incidant, qui Romipetas offendunt, videlicet, qui ipsos mutilant, de qua re, scilicet quid sit mutilare, quoniam id declarauimus supra in capite 9. verf. Mutilant, ob eam rem simplicem regulam ponamus.

In

In excommunicationem hanc igitur incidunt, qui prædictos peregrinos, Romipetasve mutilant, id est membrum aliquod ipsi abscindunt, quæ regula eisdem modis, quibus superior declaratur, amplificatur, & coarctatur, sicut etiam illa, quæ posita est in eodem cap. 9. versicu. Mutilant. Quare, quæ huc pertinent, illinc sumamus.

Verf. Vulnerantes.

- S V M M A.*
- 1 *Vulnerantes Romipetas in excommunicationem incidunt.*
 - 2 *Verberantes Romipetas an in excommunicationem incidant.*

Hic tertia causa exprimitur, quamobrem offendentes Romipetas in excommunicationem hanc incidunt, scilicet, ubi eos vulnerant. Quare & de hoc regulam ponamus.

- In excommunicationem hanc igitur incidunt etiam, qui prædictos Romipetas vulnerant, ut habetur in proposito versicul. Quæ regula, ut superiores declaratur, amplificatur, atque coarctatur.
- 2 *At quid si quis tantum prædictos verberet, an in excommunicationem hanc incidet? Ego censeo hunc non incidere. Primo,*

quia verberare est cum dolore cedere, ut habetur in lex Cornelia. S. inter pulsationem. ff. de iniur. quod idem est atque verberibus, cedere, iuxta illud Terent. in Andr. verberibus, casum te in pristinum Dædæ dedam, at vulnerare est ferire, ex quo igitur diversa sunt, & de vulnerante, non autem de verberante, pulsanteve Bulla loquitur, excommunicationis vulnerantem, non verberantem afficiet, ex diversis enim non fit illatio. argum. l. Papinianus exuli. ff. de min. præsertim in pœnis, argum. capitulum in pœnis, iunct. ibi Gloss. de regul. iur. lib. 6. & l. interpretatione. ff. de pœn. Accedit, quod ubi Bulla & percutientes comprehendere voluit, id expressit, ut in sequenti capite uidebimus, ibi, Percutientes, ex quo igitur hic non dixit, nec id voluisse existimandum est, sed iam ad alia veniamus.

Verf. Detinentes.

- S V M M A.*
- 1 *Detinentes Romipetas, seu peregrinos in excommunicationem incidunt.*

Hic quarta causa exprimitur, quamobrem offendentes Romipetas excommunicantur, scilicet qui ipsos detinent. Detinere autem

autem hic eum intelligo, qui impedimentum aliquod ponit, quo minus iter suum peragant, ut pote non sinendo per suum territorium ipsos transire, non sinendo equos eis commodari, pecuniam vel sibi debitam exigere, iuxta illud Terent. Detineo te hic fortasse. Hoc praemisso, iam regulam ponamus.

In excommunicationem hanc quoque incidunt, qui hos Romipetas ratione quapiam detinent. Quae regula eisdem modis, quibus superiores, declaratur, iam ad reliqua transeamus.

Ver. Capietes.

S. V. M. M. A.

Capietes romipetas in excommunicationem incidunt.

Hic quinta causa exprimitur, quamobrem Romipetas offendentes excommunicantur, scilicet ubi eos capiunt. Et quoniam quid sit Capere per se constat, ob eam rem regulam tantum ponamus.

In excommunicationem hanc incidunt etiam, qui Romipetas capiunt. Quae regula eisdem modis quibus superiores, declaratur.

Verf. Depradantes.

- 1 Depradari quid sit.
- 2 Depradantes romipetas in excommunicationem incidant.
- 3 Depradantes nuliones, qui ferunt res romipetarum, an in excommunicationem incidant.
- 4 Spolians romipetam, quem alius interficit, an in excommunicationem incidat.
- 5 Furantes aliquid romipetis an in excommunicationem incidant.

Hic sexta causa exprimitur, qua excommunicantur, qui Romipetas offendunt, scilicet ubi eos depradant, quam excommunicationem, ut dilucidiosem habeamus, praemittendum unum est, quid sit depradari. Depradari ergo nil aliud est, quam aperte per vim aliquid alicui auferre, ut habetur in Lexicon in verb. Prædo. Hoc posito, iam regulam ponamus.

In excommunicationem hanc igitur incidunt, qui Romipetas depradant, ut in uer sic. proposito habetur. Et quoniam Bulla simpliciter loquitur, & non distinguit, ob eam rem nec nos distinguemus, argument. l. de pretio. ff. de publ. in rem act. Quare quaecumque res ipsis auferantur, in excommunicationem hanc auferentes incidant, uel igitur pecunia, vel pan-

ni, vel equi, vel serui, vel quiduis aliud ipsis auferatur, pœna hac auferentes obligabuntur. Immo & qui marito uxorem, filiosve auferet. Ad summam, quæ diximus in antecedenti Capite in ver. Spoliant, & hic pro dictis haberi uolumus.

3 At quid si quis prædetur Muliones, qui res Romipetarum ferunt, an in pœnam hanc incidet? Planè censeo & in hoc casu hunc in excommunicationem incidere, cum ea ratione Romipetas prædetur, & Romani Pont. mēs, atque intentio hoc uelit, ac sanè nonne absurdum esset principes viros, qui res suas in huiusmodi itineribus per alios ferunt, privilegio hoc carere? Cōcludo igitur in hoc casu Bullam locum habere. Excipio tamen, ubi muliones periculum huiusmodi in se suscepissent, nam quod tunc non ipsis dominis res pereunt, sed ipsis mulionibus, & ob id non spoliantur, ob eam rem nec tales depradantes in pœnam hanc incidūt, ex quo Bullæ uerba eis non conveniunt, argum. l. 4. Si tories. ff. de damn. in fact. Contraria opinio tamen mihi uerior uidetur, nam res peregrinorum depradantur, esto periculum in se muliones suscepserint.

4 Quid itidem si quis Romipetam interficiat, alius uero interueniens mortuum spoliat, an in excommunicationem hic incidet? Neque hunc in excommunicatio-

nem incidere concludo, nam solum per Bullam punitur qui ui auferit, hoc enim significat uerbum illud Depradantes, ut præmissimus, at hic uis non inferitur, ex quo mortuus spoliatur, iure igitur pœnam hanc euadit, etsi alias punitur.

5 Quid demum de ijs, qui clam furantur? Neque hos in pœnam incidere censeo ob eandem rationem, quoniam ui non auferunt, sed clam, & ignorantibus dominis, quo casu uis nō inferitur, etenim Romanus Pontif. grassatores punire uoluit, qui in itinere insidiantur, & non res tantum, sed sæpius uitam auferunt, declarant hoc antecedentia, quæ uidimus, scilicet de his prædonibus agi, qui etiam interficiunt, mutilant, uulnerant, & huiusmodi alia scelera committunt. Sed iam ad alia ueniamus.

Verf. Et in ea morantes.

Hic offendentes Romipetas, dum in Vrbe morantur, aliquo ex dictis modis, in excommunicationem incidunt.

1 **H**ic excommunicantur si quis Romipetas, ac peregrinos offendunt, dum in vrbe morantur, ut in ver. proposito habetur. Et quoniam quæ diximus de antecedentibus, & hic locum habent, ob eam rem

rem qua huc pertinent, vel de interficiente, vel de mutilante, vel de vulnerante, vel de detinente, vel de capiente, vel de depradante agamus, illinc sumemus, etenim & in hoc casu eadem ratio est, & ob id eadem iuris dispositio. argum. l. illud. ff. ad leg. Aquil. & capit. cum dilecta. de confirm. util. vel inutil. Priuilegium igitur huiusmodi Romipetæ in omnibus prædictis casibus habebunt, quod habent ad Urbem accedentes.

Excipitur tamen ubi domicilium ibi elegerunt, nam quod tunc peregrini esse desinunt, & fiunt ciues Romani, & incolæ, ob eam rem priuilegium hoc non habent; cessante enim causa priuilegii cessat & priuilegium. argum. cum cessante. de app.

Verf. Vel ab ipsa recedentes.

S V M M A.

I Offendentes uno ex dictis modis ab urbe peregrinos recedentes, in excommunicationem incidunt, quæ excommunicatione, quousque pateat, declaratur.

I Hic excommunicantur, qui uno ex prædictis modis Romipetas ab urbe recedentes offendunt. Quæ excommunicatio afficit, quousque in patriam vene-

rint, seu ad suum domicilium, nam sicut priuilegium hoc habent: statim atque domo egressi iter susceperunt, ita eo fruuntur, quousque illuc reuersi sunt, ut quod operatur propositum in proposito, operetur oppositum in opposito. arg. l. fin. §. si. ff. de leg. 3.

Item locum habet, esto quem poeniteat se id itineris fecisse, posteaquam pia loca visit, nam nihiominus pietatis causa venit, & quæ pietatis erant, egit, quod autem factum est, infectum reddi non potest. arg. l. in bello. §. infectæ. ff. de capt. & possi. reuers.

At quid si quis causa pietatis ad urbem accedit, sed posteaquæ illuc peruenit, neque pia loca visit, aliud ve pietatis munus obijt, sed aliud egit, an in excommunicationem ipsum domum redeuntem offendens incidet? Ego censeo in excommunicationem huc non incidere, nam cessat causa pietatis quam obrè priuilegium hoc concessum est, ergo & priuilegium cessare debet. arg. c. c. cum cessante. de appel. Idem censeo, si in itinere opinionem mutet; secus autem si morbo impeditus id agat, tunc enim voluntas prodest, ac supplet.

Postremo afficit excommunicatio hæc, vel diutius ob aliquam causam, utpote ob morbum, aut in accedendo ad urbem, aut in ea morando, aut ab ea recedendo, moretur. Sed de hoc satis, si quid hic desideratur, illud ex ante-

tece.

secedenti Capite ex tertia regula
sumatur.

Verf. Et in his dantes auxi-
lium, consilium, vel fauo-
rem.

S V M M A.

- 1 *Auxilium fau rem, consiliumue pre-
bens alicui, quo uno ex dictis modis ro-
mipetas offendit, in excommunicatione-
nem incidit.*
- 2 *Consulens alicui, ut romipetam interfi-
ciat, an in excommunicationem incidat
si is, cui consilium dedit, solum vulnera-
uerit.*

Hic excommunicantur, si qui
ad prædicta delicta in romi-
petas committenda, aut auxilio,
aut consilio, aut favore adiuuant,
vt habetur in versic. Hi tamen in
excommunicationem non inci-
dent, nisi effectus sequatur, ut in
prima parte huius operis disputa-
uimus, nam nec incidunt in eam
pœnam qui prædicta agere conā-
tur, si ea non perfecerint, non. n.
in pœnam humanam quis incidit
ipso iure, nisi delictum perfectum
sit, argument. cap. cum in cunctis.
S. fin. de elect. in octo capit. perpe-
tuo. eodem libro 6. Quare si quis
suaserit alicui, vt peregrinum hu-
iusmodi deprædetur, sed id non
potuit, esto id conatus sit, neu-

ter tamen in pœnam hanc inci-
det.

- 2 *Verum quid si quis consulit
alicui, vt romipetam interficeret,
ille vero qui consilium accepit, so-
lum vulnerauit, an consulens in
excommunicationem incidet? nã
vulnerantem incidere satis con-
stat, quoniam & vulnerans in ex-
communicationem incidit, vt vi-
dimus. Quo ad ipsum consulente
vero videbatur dicendum non in-
cidere, quoniam id ipse non con-
sult, ergo non tenetur, argumē-
l. diligenter. ff. mand. At qui con-
trarium sentiendum est, scilicet
consiliarium hunc in excommu-
nicationem incidere, tum quod
Bulla excommunicat etiam, vt di-
xi, vulnerantes, nam ex quo man-
dauit, vt interficeret, & vulnera in-
fligeret, mādasse existimatur, qui
enim vult consequens, & antece-
dens velle intelligitur. argument.
l. Oratio. ff. de spon. & l. ad legatū,
& l. ad rem mobilem. ff. de procu-
tum quod satis cogitare poterat
id fieri posse. argument. capitul.
fin. de homicid. libro sexto. & qui
furatur saccum frumenti pro sac-
co furti actione tenetur, esto id fu-
rari per se noller, vt habetur in
leg. qui saccum. ff. de furt. Con-
cludo igitur in hoc casu & hunc
in excommunicationem incide-*

ff. Illud quoque notandum est,
vbi excommunicatur, qui auxiliū
fert, non intelligi eum auxiliū fer-
re, qui in ipso delicto committen-
do

do praesto est, & vna cum alijs de
licium committit, na tunc vt prin
cipalis est, & correus, intelligen
dum igitur est tunc quem auxiliu
ferre, ubi ratione alia extra deli
ctum, delicti tamen causa opem
fert, vt pote pecuniam, arma, ser
uos, subministrando, astando, ne
timeant argumen. eorum, qua di
xit Barto. in l. qui seruum. §. fin. ff.
de furt. Praedicti omnes ergo auxi
lium, consilium, fauoreve praestan
tes ad dictos romipetas dictis mo
dis offendēdos in excommunica
tionem hanc incidunt. Quae excō
municatio, quod eisdem modis,
quibus superiores, declaratur, ob
eam rem, qua huc pertinet, illinc
sumemus. Vnum tamē addimus,
romipetas privilegium huiusmo
di, etsi non tam amplum, & olim
habuisse, vt habetur in capitul. si
quis Romipetas. 24. qua. ff. 3. Sed
iam ad Caput Vndecimum venia
mus.

De excommunicatione lata in offendentes
Cardinales, Patriarchas, Archiepisco
pos, Episcopos, Sedisque Apostolicę
Legatos, vel Nuncios.

Cap. XI.

Item excommunicamus, &
anathematizamus, om
nes interficientes, muti
lantes, vulnerantes, per
cutientes, capientes, car

cerantes, detinentes, vel
hostiliter insequentes S.
R. E. Cardinales, ac Pa
triarchas, Archiepisco
pos, Episcopos, Sedis
que Apostolicę Lega
tos, vel Nuncios, aut
eos a suis diocēsis,
& territorijs, terris seu
dominijs eijcientes. Nec
non ea mandantes, vel ra
ta habentes, seu praestan
tes eis auxilium, consi
lium, vel fauorem.

S V M M A.

- 1 Cardinales quinam sint.
- 2 Patriarche sunt Episcopi, qui pluribus
prouincijs praesunt.
- 3 Patriarcha dicuntur primates.
- 4 Patriarcha unde dicti.
- 5 Patriarche qui primi.
- 6 Archiepiscopi sunt Episcopi, qui uni
prouinciae praesunt, & quamobrem
sic nominati.
- 7 Episcopi quinam sint, & unde di
cti.
- 8 Episcopi nomen sumitur generatim, et
speciatim.
- 9 Legati Apostolica Sedis triplicis gene
ris sunt, & qui.

Hic excommunicantur, qui
uno ex tredecim modis of
fen